

בעז זלמנוביץ • 29 ביולי 2020 • זמן קריאה 3 דקות

ובעצם דומה הדבר ללב אדם

הכתיבה הצ'כית, אם יש דבר שכזה, לפחות מהמעט שקראתי, יש לה סגנון ציני נוקב. אולי זה נובע מכך שהספר המזוהה אצלי עם הצ'כיות הוא [החייל האמיץ שווייק](#) של ירוסלב האשק. אבל הכתיבה החדה המדויקת היא גם רות בונדי שגשרה לקורא העברי את הצ'כיות בכתיבתה ובתרגומיה הרבים. אחד מהם הוא '[שנת הגנן](#)' של קארל צ'אפק (בבל ומשכל, 2010). [בונדי כתבה](#) על צ'אפק: "אין לצפות ממני להערכה אובייקטיבית של קארל צ'אפק (1890-1938) ויצירתו. אהבתי את כתיבתו מאז ילדות, כאשר היו מתפרסמים הפיליטונים שלו מתחת לקו בעיתון לידובה נוביני, שאבא היה קונה מדי פעם בפעם". קארל צ'אפק הסופר הצ'כי שמת ב-1938 ניחן הראייה אופטימית של האנושות, כך טוענים המומחים. מעניין מה היה מצב האופטימיות שלו לו חי עוד כמה שנים. בכל

שער 'על הדברים הקרובים' של קארל צ'אפק

מקרה אחרי שקראתי גם את 'המלחמה בסלמנדרות' (מחברות לספרות, 2012). ואת 'מסעות בצפון' (תרמיל, 1971), שמחתי שהוצאת אפרסמון, בחרה להוציא אסופת טקסטים של צ'אפק - '[על הדברים הקרובים - הולמסיאנה וטקסטים נוספים](#)' (2020 [תרגום, הקדמה והערות פאר פרידמן]).

מדובר על מגוון נושאים, אולי בגלל שצ'אפק היה צריך למלא טור עיתי, אבל הקורא, כפי שכותב [ירון פריד](#) במעריב: "צ'אפק יכול לספר על כל דבר שעולה בדעתו, ולו החיזור ביותר, ואנחנו נלך שבי אחריו, אחרי חלילן הקסם, כאילו הוא מוכר לנו את כל צבעי הקשת וכל פלאי החלד - וזה בדיוק מה שהוא עושה". ניקח לדוגמה את התבוננות ברשימה 'אילוף החישוק' שנכתבה ב-1923 ועוסקת במסחור השעשועים, חלק מסכנת

חודים - צלם בעז זלמנוביץ [כרמל]

התיעוש שמתבטאת בהמצאת רעיון ה'רובוט': "זו תופעה מוזרה של הציוויליזציה, שעל כל שעשוע יש לשלם. היום כבר אי-אפשר בעצם להשתעשע סתם כך ביוזמתך, בדרכך. אפשר רק להיות מי שמשעשעים אותו [...] כי אינכם יודעים

לעשות זאת בעצמכם, בין הרעים הקרובים לכם ביותר, ולמעשה אין זה מכובד לשעשע את עצמך או לבלות עם הקרובים לך. הביאו את כל מכשירי ההנאה, הבו לנו שעשוע מקצועי, הראו לנו את ההנאה התעשייתית בייצור המוני!" [עמ' 71]. 1923! הדבר מעיד על נצחיות ואוניברסאליות הטבע האנושי, ועל חדות האבחנה הצ'אפקית. ועוד מבטים באנוש ובאנושי, בקטע העוסק בבעיות בתנור באח המרכזי בביתו, 'לב הבית הלוהט': "ובעצם דומה הדבר ללב אדם. לרוב אנו פוגעים בו כשאנחנו שוכחים איזו זוטא. דבר-מה היה אמור לקרות בבוקר או בערב ולא זכרנו זאת; אז יתעמעם לבו של מאן-דהוא ויתקרר, כמו התחלה. היה ראוי לפתוח או לסגור דבר-מה, להוסיף מעט אן הוציא, לך תזכור; אך הלב אינו מסוגל לדלג מעל אותה זוטא נשכחת, מעל המובן מאליו שהשתכח" [עמ' 110].

והנה צ'אפק בקטע המתאים לקורא הספרים שהצליח להגיע עד לכאן בפוסט והעוסק בהתאמת הקריאה לעיתוי - 'מה קוראים מת', והמופיע באתר ההוצאה: "אחת השאלות הקבועות שאנו מטרידים בהן לעתים את הקרובים לנו, היא: "מה הספר האהוב עליך?" כמו רוב השאלות מן המוכן, גם זו אינה מדויקת לגמרי. היה נכון יותר לשאול: "מה הספר האהוב עליך בסיטואציה כזו וכזו?". טוב.

עלי סתיו - צלם בעז זלמנוביץ [שטוקהולם]

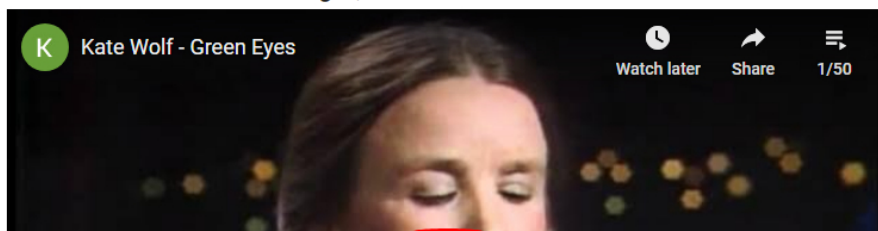
יש הרבה מאוד קטעים, פסקות ומשפטים מצוינים ומעוררי מחשבה באסופה. אני קראתי קטע אחר קטע מדי פעם ולא ברצף וגם לא בסדר ההדפסה. לטעמי אין לכך חשיבות, ואני מניח שאחזור לקרוא בו מדי פעם. כי צ'אפק כותב על פרפר בחורף, על מלנכוליה, על ייחום החתולים, על איש שלג ועל האביב, על כוס בירה על הגג ועוד וכל זה מאפשר לו ולנו לעוף ולחדור לנושאים שונים מכיוונים מפתיעים. אני לא מתאפק, למרות הסתירה בציטוט, אז דוגמה אחרונה מתוך 'בשבח הבטלה', אחד הקטעים הנפלאים בספר: "הבטלה היא לא כלום, היא שלילה, אי-מטרה, חוסר תוחלת, אני לא יודע איך עוד לומר זאת. הבטלה היא, בקיצור, דבר מושלם ויקר ערך" [עמ' 66].

#ספר על הדברים הקטנים, הגדולים והקרובים לאדם, רק כפי שצ'אפק מצליח ללכוד אותם. מומלץ ביותר לקריאה איטית וממושכת. להניח בקרבת יד ועין לקרוא קטע מדי פעם. ותזכרו לקנות מההוצאות העצמאיות

יש את הממונה שמבטיח להשתלט על הברדק, אז תקראו ותהיו נחמדים.

ויש גם שיר

Your green eyes they don't miss a thing,
They hold me like the sun going down,
Warm me like a fire in the night, without a sound.

Watch on YouTube

#ספר #צאפק #אפרסמון #עלהדבריםהקרובים

1

168 צפיות

הצג הכול

פוסטים אחרונים

רק עליו לספר התבקשתי

3

269

ספרים שקראנו בענייני צבא וביטחון ב-2023

2

1,104

ואז נשתררה דממה. נשמעו גניחות אחרונות - על פוסט...

5

330

0 comments

Leave a message...

boazdoc@gmail.com 054-3434780 בעד זלמנוביץ - מחקר | כתיבה | הדרכה

להרשמה לבלוג:

תרשום אותי

כתובת מייל